

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Pakolliset kurssit:

Äidinkielen pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Myös itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

ÄI1 Tekstit ja vuorovaikutus

Kurssilla syvennetään käsitystä monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta sekä harjaannutaan tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

ÄI2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Kurssilla laajennetaan käsitystä kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä, vuorovaikutuksesta sekä siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

ÄI3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Kurssilla syvennetään käsitystä kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä sekä harjaannutaan tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

ÄI4 Tekstit ja vaikuttaminen

Kurssilla perehdytään analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta.

ÄI5 Teksti ja konteksti

Kurssilla kehitetään eri aikakausien tekstien tulkintataitoa. Syvennetään taitoja eritellä tekstejä, tunnistaa niiden konteksteja ja pohtia yhdessä tekstien teemoja.

ÄI6 Nykykulttuuri ja kertomukset

Kurssilla opitaan tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Syvennetään käsitystä suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta. Syvennetään myös tietoja vuorovaikutuksesta.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Valtakunnalliset syventävät kurssit ÄI8 ja ÄI9 ovat ylioppilaskirjoituksiin kertaavia kursseja, jotka suoritetaan vasta pakollisten kurssien jälkeen. ÄI7-kurssin voi suorittaa milloin vain.

ÄI7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Kurssilla syvennetään ja monipuolistetaan puheviestintään liittyviä tietoja ja taitoja sekä opitaan arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Kurssi antaa myös valmiuksia puheviestintätaitojen päättökokeen (PUHVI-koe) suorittamiseen.

ÄI8 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Kurssilla syvennetään taitoja tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Perehdytään ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

ÄI9 Lukutaitojen syventäminen

Kurssilla syvennetään ja monipuolistetaan taitoja eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Syvennetään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa. Harjaannutaan tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

ÄI10 Lukiolaisen kielenhuoltoa

Kurssilla kerrataan kielenhuollon perussääntöjä sekä hiotaan omaa kirjoitustyyliä. (S/H)

ÄI12 Luova kirjoittaminen (suoritetaan itsenäisesti)

Kurssilla kirjoitetaan monipuolisia tekstejä ja erilaisten tehtävien avulla etsitään omaa persoonallista tyyliä ja kirjoittamisen iloa. (S/H)

ÄI14 Toimitustyö (Laanilan lukion vuosikirja)

Kurssilla tehdään kuluvan kouluvuoden vuosikirja. Kurssi kestää koko vuoden, ja pääosa tekemisestä on itsenäistä työskentelyä, mutta säännölliset toimituspalaverit rytmittävät työntekoa. (S/H)

ÄI16 Kirjallisuusdiplomi

Lukion kirjallisuusdiplomi tutustuttaa opiskelijat monipuolisesti eri maiden ja eri aikakausien kirjallisuuteen. Lukemaan innostamisen ja lukuharrastuksen herättämisen lisäksi opiskelija kartuttaa yleissivistystä ja kulttuurintuntemusta. Kirjallisuusdiplomin voi suorittaa opettajan kanssa sopien omatahtisesti lukio-opintojen aikana. (S/H)

ÄI18 Median maailma

Kurssilla opiskelija tutustuu mediaympäristöönsä ja joukkoviestimien kehitykseen sekä kehittyy mediankäyttäjänä kriittisemmäksi. (S/H)

ÄI19 Draaman perusteet

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan esiintymistaitoja ja itseilmaisua. (S/H, myös numeroarviointi mahdollista)

ENGLANTI (A1)

Pakolliset ja syventävät kurssit on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä, mutta kurssien suoritusjärjestystä voi vaihtaa. Kursseja ENA1, ENA7, ENA8, ENA9, ENA10, ENA11 ja ENA12 ei suositella itsenäisesti opiskeltaviksi.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

ENA1 Englannin kieli ja maailmani

Kurssilla keskitytään omien kieltenopiskelutaitojen arvioimiseen ja kehittämiseen. Tekstien puitteissa tutustutaan nuorten elämään, opiskeluun ja englannin kielen eri käyttötarpeisiin. Kieliopista kerrataan verbiopin keskeisiä asioita sekä harjoitellaan jokapäiväisiä viestintätilanteita englanniksi.

ENA2 Ihminen verkostoissa

Tutustutaan nuorten vapaa-ajan viettoon, matkailuun ja hyvinvointiin liittyviin asioihin. Kieliopista kerrataan passiivi, muodollinen subjekti, pronominit, artikkelit, yksikkö/monikko ja omistusmuodot. Harjoitellaan keskustelutilanteita ja mielipiteen ilmaisemista englanniksi sekä pidetään esitelmä.

ENA3 Kulttuuri-ilmiöitä

Kurssilla tarkastellaan erilaisia kulttuurisia ilmiöitä ja englanninkielisiä medioita. Kirjallisessa viestinnässä harjoitellaan eri tekstilajien tuottamista. Kieliopissa perehdytään adjektiiveihin, adverbeihin, suoraan ja epäsuoraan kerrontaan, välimerkkeihin ja isoihin alkukirjaimiin.

ENA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Tutustutaan yhteiskunnan rakenteisiin, erilaisiin yhteisöihin, mediaan ja yksilön valintoihin. Harjoitellaan puheen tekoa. Kieliopista kerrataan apuverbit, määrän ilmaukset, kansallisuussanat ja verbeihin liittyvät prepositiot.

ENA5 Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla tarkastellaan eri tieteenaloja, tekniikan saavutuksia ja tulevaisuuden visioita. Harjoitellaan jakamaan omia näkökantoja ja luetaan erilaisia tekstejä. Lisäksi harjoitellaan vaativaa kirjoittamista sekä tiedonhankinnan taitoja. Kieliopissa keskitytään relatiivipronomineihin, lauseenvastikkeisiin, yksikköön ja monikkoon sekä numeraaleihin.

ENA6 Opiskelu, työ ja toimeentulo

Tarkastellaan jatko-opintoihin, urasuunnitelmiin ja työhön liittyviä asioita. Lisäksi käsitellään talousasioita sekä nuoren ihmisen elämän että talouselämän ilmiöiden kautta. Kieliopista opiskellaan infinitiivi, ing-muoto, interrogatiivi-, demonstratiivi- ja indefiniittipronominit sekä adjektiiveihin liittyvät prepositiot.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ENA7 Kestävä elintapa

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävän kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Kerrataan kielioppiasioita ja syvennetään sanastoa. Aletaan valmistautua ylioppilaskokeeseen.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen

Harjoitellaan kommunikaatiota englannin kielellä erilaisissa tilanteissa kerraten aikaisempien kurssien teemoja ja katsellen maailmaa yhteisenä pelikenttänä kansainvälistymisen näkökulmasta. Kurssin lopussa suoritetaan valtakunnallinen Opetushallituksen suullisen kielitaidon koe.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

ENA9 Abikurssi (1/2)

Kurssi on tarkoitettu englannin ylioppilaskirjoituksiin osallistuville. Kurssilla valmentaudutaan ylioppilaskokeeseen. (S/H)

ENA10 Peruskoulusta lukioon

Kurssin tavoitteena on auttaa opiskelijaa selviytymään englannin opiskelusta lukiossa. Kurssilla kerrataan perusopetuksen keskeisimmät rakenne- ja sanastoasiat. Kurssi suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen alkuvaiheessa. (S/H)

ENA11 Englannin kielen kirjoittaminen (1/2)

Tutustutaan erilaisiin tekstityyppihin ja niiden tuntomerkkeihin, harjoitellaan omien tekstien työstämistä ja kirjoitetaan tekstejä erilaisten virikkeiden pohjalta. (S/H)

ENA12 Englannin kuullun ymmärtämiskurssi (1/2)

Harjoitellaan kuullun ymmärtämistehtäviä ja perehdytään erilaisten kuullun ymmärtämistä vahvistavien menetelmien käyttöön. (S/H)

ENA14 Englannin kielen luova kirjoittaminen

Luovan kirjoittamisen verkkokurssi, joka suoritetaan itsenäisesti Moodle-oppimisympäristössä. Kurssin aikana kirjoitetaan erilaisista tehtävänannoista kirjoitelmia englanniksi ilman rajoitettujen sanamäärien kahleita ja päästetään luovuus valloilleen. Halutessasi suorittaa tämän kurssin ota yhteys wilma-viestillä Marjo-Riitta Haakanaan. (S/H)

ENA23 GLOBAL CITIZEN Tarkastele maailman eri todellisuuksia

Täysin englanninkielinen kurssi. Opettajina Oulun yliopiston kansainväliset vaihto-opiskelijat. Kurssilla käsitellään maailmanlaajuisia teemoja mm. monikulttuurisuutta, ihmisoikeuksia, ilmaston muutosta sekä sotaa ja rauhaa. Kurssilla ei käytetä oppikirjoja, vaan asioita käsitellään draaman, leikkien, keskustelujen ja oppimispäiväkirjan avulla. (S/H).

Kun valitset tämän kurssin ohella, lukio-opintojesi aikana: 1) toisen englanninkielisen sisältökurssin (EN14), 2) osallistut koulun kansainväliseen toimintaan sekä 3) hallitset englannin ja jonkin toisen vieraan kielen vähintään arvosanan 8 tasoisesti, saat erillisen CertiLingua-todistuksen. Todistuksesta on hyötyä pyrkiessäsi eurooppalaisiin yliopistoihin (mm. Saksa, Ranska, Italia) tai työharjoitteluun eurooppalaisissa suuryrityksissä ja oppilaitoksissa CertiLingua-verkoston sisällä.

B-RUOTSI (RUB)

Pakolliset kurssit on erittäin suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit:

RUB1 Minun ruotsini

Kurssilla keskitytään kertaamaan ruotsin perustaitoja ja opetellaan arvioimaan omia kielenopiskelutaitoja. Kurssin sanastossa tutustutaan muun muassa nuorten harrastuksiin, vapaa-aikaan sekä opiskeluun ja keskustellaan arkisista asioista. Kieliopin puolella käsitellään pronomineja, verbejä sekä substantiiveja.

RUB2 Hyvinvointi ja ihmissuhteet

Kehitetään vuorovaikutustaitoja sekä omien mielipiteiden ilmaisua ja perustelua. Kurssin aihepiireihin kuuluvat ruoka, hyvinvointi, muoti ja asuminen. Kieliopissa keskitytään kertaamaan verbejä, adjektiiveja sekä sanajärjestystä.

RUB3 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla opetellaan tulkitsemaan ja tuottamaan erilaisia tekstejä eri medioita hyödyntäen. Kieliopissa suurin kokonaisuus on pronominit, minkä lisäksi harjoitellaan myös passiivia ja konditionaalia. Teksteissä tutustutaan suomenruotsalaisuuteen ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

RUB4 Monenlaiset elinympäristömme

Jatketaan erilaisten tekstilajien tulkitsemista ja syvennetään tekstin tuottamiseen liittyviä taitoja. Kurssin aihepiireihin kuuluvat yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt ja elinympäristömme. Kielioppiosuus koostuu pääasiassa verbeistä. Käsitellään muun muassa apuverbejä, verbien taivutusta ja aikamuotoja, tulevan ajan ilmaisemista sekä verbin perusmuodon käyttöä.

RUB5 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja paneudutaan tulevaisuuden suunnitelmiin. Teksteissä käsitellään muun muassa työelämää ja jatko-opintoja. Kurssin kielioppiosuus koostuu uusien rakenteiden ohella myös vanhan kertaamisesta. Muistellaan muun muassa pronomineja ja sivulauseen muodostamista ja opimme niistä lisää. Uutena asiana käydään läpi partisiipin preesensmuoto sekä s-passiivi.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen

Suullinen kurssi. Harjoitellaan keskustelutaitoja ja vankennetaan suullisen ilmaisun sujuvuutta. Aihepiireinä kurssilla on tuttuja aiheita aiemmilta kursseilta. Kurssin hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista erilaisiin harjoituksiin.

RUB7 Kestävä elämäntapa

Kurssin aiheena on kulttuurinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävä kehitys. Kurssi valmentaa monipuolisesti ylioppilaskokeeseen. Kielioppiosuudessa kerrataan ruotsin keskeisimmät rakenteet. Sanasto-osuudessa opitaan kestävään elämäntapaan ja kuluttamiseen, yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä vaikuttamiseen liittyviä ilmauksia. Kirjallisen viestinnän taitoja vahvistetaan tavallisimpien tekstilajien ja niissä käytettävien ilmausten avulla. Viestintäosiossa kerrataan aiempien kurssien viestinnällisiä tilanteita ja uutena tilanteena opitaan kokous.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

RUB8 Abien kertauskurssi (1/2)

Kurssilla kerrataan ruotsin kielioppia ja keskeistä sanastoa. Lisäksi harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärtämistaitoja. (S/H)

RUB9 Peruskoulusta lukioon

Kurssin teksteissä esitellään eri pohjoismaita ja niissä asuvia sekä matkustelevia nuoria. Tavoitteena on kartuttaa sanavarastoa perustekstien myötä ja kerrata peruskoulun oppimäärää mm. keskittymällä peruskielioppiin. Harjoitellaan yhdessä verbien, substantiivien ja adjektiivien taivutusta sekä sanajärjestystä ja persoonapronomineja. Kieliopin ohella harjaannutetaan kuullun ymmärtämisen taitoja ja suullista ilmaisua sekä kirjoitetaan yksi ruotsinkielinen teksti. (S/H)

RUB10 Kirjoittamisen kurssi (1/2)

Kurssilla perehdytään eri tyyppisten tekstien tunnusomaisiin piirteisiin ja harjoitellaan tekstien kirjoittamista. Tehokurssi jatko-opintoja ja yo-kirjoituksia varten. (S/H)

RUB11 Kuuntelukurssi (1/2)

Kurssilla harjoitellaan kuullun ymmärtämistä. Tehokurssi jatko-opintoja ja yo-kirjoituksia varten. (S/H)

RANSKA/SAKSA (B3)

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kurseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

B3 1 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin.

B3 2 Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa.

B3 3 Elämän tärkeitä asioita

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

B3 4 Monenlaista elämää

Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

B3 5 Hyvinvointi ja huolenpito

Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin.

B3 6 Kulttuuri ja mediat

Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

B3 7 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

B3 8 Yhteinen maapallomme

Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Laanilan lukion koulukohtaiset soveltavat kurssit

B3 9 Abikurssi

Hiotaan oppimiamme taitoja ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoitukseen tutustumalla erilaisiin tehtävätyypppeihin ja harjoittamalla kielitaidon kaikkia osa-alueita. Käsitellään monipuolisia tekstejä eri aihealueista, tehdään paljon kuunteluharjoituksia ja kerrataan rakenteita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan erilaisten tehtävien avulla. (S/H)

LYHYT MATEMATIIKKA

Pakolliset kurssit

MAY1 Luvut ja lukujonot

Kerrataan ja syvennetään funktioihin ja yhtälöihin liittyviä asioita. Syvennetään prosenttilaskennan ymmärtämistä. Lisäksi kurssilla perehdytään lukujonoihin ja niistä muodostettaviin summiin.

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt

Harjaannutaan käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa. Opitaan perustyökalut, joita tarvitaan kaikilla myöhemmilläkin matematiikan kursseilla.

MAB3 Geometria

Harjaannutaan tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Ratkaistaan käytännön ongelmia geometriaa ja teknisiä apuvälineitä hyväksi käyttäen.

MAB4 Matemaattisia malleja

Tarkastellaan reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia sekä kuvataan niitä matemaattisilla malleilla. Arvioidaan saatujen mallien käyttökelpoisuutta ja laaditaan mallien pohjalta ennusteita.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys

Harjaannutaan käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja. Arvioidaan erilaisia regressiomalleja ja tehdään ennusteita mallien avulla. Perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

MAB6 Talousmatematiikka

Syvennetään prosenttilaskennan taitoja. Opitaan ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä sekä aineistojen käsittelyyn tarvittavia tilastollisia taitoja. Kehitetään matemaattisia valmiuksia oman talouden suunniteluun. Samalla vahvistetaan laskennallista pohjaa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAB7 Matemaattinen analyysi

Tutkitaan funktion muutosnopeutta. Opitaan ymmärtämään derivaatan käsite muutosnopeuden mittana. Tutkitaan derivaatan avulla polynomifunktion kulkua.

MAB8 Tilastot ja todennäköisyys II

Vahvistetaan ja syvennetään tilastojen käsittelytaitoja. Tutkitaan jatkuvia jakaumia ja opitaan määrittämään niiden tilastollisia tunnuslukuja.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

MAB9 Matematiikan kertauskurssi

Kerrataan, syvennetään ja yhdistellään aiemmilla kursseilla opittuja tietoja ja taitoja.

MAB10 Abikurssi (1/2)

Kerrataan ylioppilaskirjoituksiin laskemalla ja syventymällä vanhoihin yo-tehtäviin. Arvioidaan S/H-merkinnällä.

PITKÄ MATEMATIIKKA (MAA)

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

MAY1 Luvut ja lukujonot

Kerrataan ja syvennetään funktioihin ja yhtälöihin liittyviä asioita. Syvennetään prosenttilaskennan ymmärtämistä. Lisäksi kurssilla perehdytään lukujonoihin ja niistä muodostettaviin summiin.

MAA2 Polynomifunktiot ja -yhtälöt

Tarkastellaan erilaisia polynomifunktioita ja niihin liittyviä teorioita. Ratkaistaan polynomiyhtälöitä ja -epäyhtälöitä.

MAA3 Geometria

Ratkotaan tasogeometrian ja avaruusgeometrian tehtäviä.

MAA4 Vektorit

Perehdytään vektorilaskennan perusteisiin. Tarkastellaan vektoreita sekä tasossa että avaruudessa.

MAA5 Analyttinen geometria

Perehdytään suoriin, paraabeleihin ja ympyröihin liittyvään problematiikkaan. Ratkaistaan yhtälöryhmiä, itseisarvoyhtälöitä ja itseisarvoepäyhtälöitä.

MAA6 Derivaatta

Opitaan rationaalifunktioihin liittyvät perusteet (rationaaliyhtälön ja -epäyhtälön ratkaisu, raja-arvo, jatkuvuus, derivointi) ja harjoitellaan näihin liittyviä sovelluksia.

MAA7 Trigonometriset funktiot

Opitaan tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän avulla ja ratkaistaan trigonometrisia yhtälöitä. Perehdytään yhdistettyyn funktioon sekä yhdistetyn funktion ja trigonometristen funktioiden derivointiin ja niiden sovelluksiin.

MAA8 Juuri- ja logaritmfunktiot

Opitaan potenssin laskusäännöt. Perehdytään juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden perusteisiin (funktion kulku, yhtälön ratkaisu, derivointi).

MAA9 Integraalilaskenta

Opitaan integroimaan erilaisia funktioita ja sovelletaan integrointia pinta-ala- ja tilavuus-laskuissa.

MAA10 Todennäköisyyslaskenta ja tilastotiede

Opitaan havainnollistamaan ja ymmärtämään tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitaan jakaumien tunnuslukuja. Perehdytään todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAA11 Lukuteoria ja logiikka

Opitaan formalisointia ja totuustaulujen tekemistä. Paneudutaan kokonaislukujen jaollisuuteen (jakoyhtälö, syt, kongruenssi). Harjoitellaan todistustehtäviä. Kurssin voi suorittaa ensimmäisenä vuonna tai myöhemmin.

MAA12 Algoritmit matematiikassa

Harjoitellaan yhtälöiden ratkaisua, funktioiden nollakohtien ja pinta-alojen määrittämistä numeerisesti (laskimella). Perehdytään korkeamman asteen polynomien jakolaskuun, jaollisuuteen, tekijöihin jakoon ja niiden soveltamiseen. Kurssin voi suorittaa MAA6:n jälkeen.

MAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi

Syvennetään derivointi- ja integrointikursseja (MAA7-MAA10) sekä opiskellaan sarjojen alkeet. Perehdytään jatkuviin todennäköisyysjakaumiin ja käänteisfunktioon. Kurssin voi suorittaa MAA10:n jälkeen

Kaupunkikohtaiset syventävät kurssit

MAA14 Kertauskurssi 1

Kursseilla kerrataan lukion pitkän matematiikan oppimäärä ja lasketaan yo-tehtäviä. Vahvistetaan Abitti-ohjelmistojen osaamista. Pitkän matematiikan kirjoittajien tulee valita molemmat kurssit.

MAA15 Kertauskurssi 2

Kursseilla kerrataan lukion pitkän matematiikan oppimäärä ja lasketaan yo-tehtäviä. Vahvistetaan Abitti-ohjelmistojen osaamista. Pitkän matematiikan kirjoittajien tulee valita molemmat kurssit.

MAA16 Syvennä matematiikan osaamistasi

Kerrataan kurssien MAY1 ja MAA2 jatkon kannalta keskeisiä asioita. Syvennetään sähköisten työkalujen käyttöä.

MAA17 Talousmatematiikka

Opitaan ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä sekä saadaan matemaattisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun ja laskennallinen pohja yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Näkyy kurssitarjottimella kurssina MAB6.

MAA18 Tilastot ja todennäköisyys II

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan, osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä. Näkyy kurssitarjottimella kurssina MAB8.

FYSIIKKA

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

FY1 Fysiikka luonnontieteinä

Kurssilla kerrataan fysiikan perusteita. Opiskelija tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin. Hän ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla. Tutustutaan siihen, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

FY2 Lämpö

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt ja tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä.

FY3 Sähkö

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää sähköön liittyviä käsitteitä. Hän tutustuu mittaustekniikkaan ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

FY4 Voima ja liike

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää liikkeeseen ja voimaan liittyviä ilmiöitä. Hän tutkii liikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin. Opiskelija ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa. Lisäksi opiskelija harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä ja ilmiöitä. Opiskelija perehtyy jaksollisen liikkeen ja värähdysliikkeen perusteisiin sekä osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

FY6 Sähkömagnetismi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä. Lisäksi opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

FY7 Aine ja säteily

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevana periaatteena. Hän syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Kaupunkikohtaiset syventävät kurssit

FY8 Fysiikan abikurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertaa lukion kurssien oppisisältöjä, saa valmiuksia ylioppilaskirjoituksiin ja saa kokonaiskuvan fysiikasta.

FY9 Fysiikan työkurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii rakentamaan fysikaalisia koetilanteita. Hän saa varmuutta fysiikan töiden tekemiseen ja harjoittelee työselostuksen tekemistä. Lisäksi kurssilla vahvistetaan Abitin ohjelmistojen osaamista. (S/H)

FY10 Fysiikan projektikurssi (Esimerkiksi Cern-kurssi)

FY13 Sähkön ja elektroniikan työkurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii elektroniikan sanastoa, osaa tulkita elektroniikkapiirien kytkentäkaavioita ja pystyy rakentamaan pienehköjä elektronisia laitteita. (S/H)

FY14 Tähtitiede

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää maailmankaikkeuden rakenteen tähdistä galakseihin asti. Hän tutustuu maailmankaikkeuden syntyyn ja tulevaisuuteen sekä maailmankaikkeuden tutkimiseen. (S/H)

KEMIA

Suosittelavin järjestys kemian kurssien suorittamiseen on numerojärjestys KE1-KE6. Kurssi KE7 suoritetaan hajautetusti toisen vuoden kevään kahdessa viimeisessä jaksossa.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

KE1 Kemiaa kaikkialla

Syvennetään atomin rakenteen, jaksollisen järjestelmän, alkuaineiden ja kemiallisten yhdisteiden tuntemusta. Opitaan selittämään aineiden ominaisuuksia opitun teorian avulla. Tutustutaan kokeelliseen työskentelyyn: työturvallisuus, havainnointi ja johtopäätösten teko.

Valtakunnalliset syventävät

KE2 Ihmisen ja elinympäristön kemiaa

Opiskellaan orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja niiden mallintamista. Otetaan haltuun kemian peruslaskut: ainemäärän ja konsentraation laskeminen.

KE3 Reaktiot ja energia

Opitaan kirjoittamaan ja tulkitsemaan sekä epäorgaanisia että orgaanisia reaktioita. Syvennetään laskutekniikoita ja perehdytään kemiallisen reaktion energiaan.

KE4 Metallit ja teknologia

Tutustutaan metallien ja polymeerien ominaisuuksiin. Syvennetään jaksollisen järjestelmän tuntemusta. Perehdytään hapetus-pelkistysreaktioihin ja niiden sovelluksiin.

KE5 Reaktiot ja tasapaino

Tarkastellaan kemiallisen reaktion nopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään reaktion tasapainoon vaikuttaviin tekijöihin ja harjoitellaan tasapainolaskuja.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

KE6 Kemian abikurssi

Kerrataan ja syvennetään kurssien KE1-KE5 sisältöjä. Valmennetaan kemian ylioppilaskirjoituksiin. Arvioidaan S/H-merkinnällä.

KE7 Työkurssi

Perehdytetään opiskelija laboratoriotyöskentelyn periaatteisiin ja työselostuksen tekemiseen. Arvioidaan S/H-merkinnällä.

BIOLOGIA

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

BI1 Elämä ja evoluutio

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua.

BI2 Ekologia ja ympäristö

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

BI3 Solu ja perinnöllisyys

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

BI4 Ihmisen biologia

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

BI5 Biologian sovellukset

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssille osallistuminen edellyttää, että BI3-kurssi on suoritettu.

Koulukohtainen syventävä kurssi

BI6 Kertauskurssi

Kertauskurssilla valmistaudutaan biologian yo-kokeeseen kertaamalla lukion biologian keskeisimpiä asioita ja opiskelemalla vastaustekniikkaa erityyppisiin biologisiin kysymyksiin. (S/H)

Koulukohtainen soveltava kurssi

TO1 (BI10) Ihmisen biofysiikka ja biokemia

Kurssilla käsitellään ihmiselimestön toimintaa integroiden biologiala, fysiikkaa ja kemiaa. Käsiteltäviä aihepiirejä ovat esimerkiksi biomolekyylit (esim. DNA), silmän ja korvan rakenne ja toiminta sekä säteily ja sen vaikutukset. Lisäksi kurssilla tutustutaan biokemiaan tieteenalana sekä nykyaikaisiin biokemiallisiin tutkimusmenetelmiin suorittamalla laboratoriotyöskentelyä Oulun yliopiston biokemian ja molekyyli lääketieteen tiedekunnassa tai muussa vastaavassa laboratoriossa. Kurssille

voidaan ottaa enintään 15 opiskelijaa. Opiskelijat valitaan biologian, fysiikan ja kemian suoritettujen syventävien kurssien lukumäärän perusteella. (S/H)

MAANTIETED

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

GE1 Maailma muutoksessa

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman riskeihin ja niiden esiintymisalueisiin, syntyyn, seurauksiin ja varautumiseen. Riskeihin tutustutaan eri medioiden kautta huomioiden kaikkein ajankohtaisimmat uutiset.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

GE2 Sininen planeetta

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediala hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä.

GE3 Yhteinen maailma

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta geomediala hyväksi käyttäen.

GE4 Geomedia –tutki, osallistu, vaikuta

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa.

Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Koulukohtainen syventävä kurssi

GE5 Kertauskurssi (½)

Kertauskurssilla valmistaudutaan maantieteen yo-kokeeseen kertaamalla lukion maantieteen keskeisimpiä asioita ja opiskelemalla vastaustekniikkaa erityyppisiin maantieteellisiin kysymyksiin. (S/H)

FILOSOFIA

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun

Tarkastelee filosofian omaa luonnetta ja metodiikkaa, esittelee myös filosofian historian kautta keskeisiä kysymyksiä ja tapoja vastata niihin. Kurssilla herätellään opiskelijoiden kriittistä ajattelua.

FI2 Filosofinen etiikka

Miten voidaan (jos voidaan) mielekkäästi puhua hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä? Mitä kysymyksiä silloin syntyy? Miten niihin on vastattu? Miten niitä vastauksia voidaan problematisoida?

Valtakunnalliset syventävät kurssit

FI3 Tiedon ja todellisuuden filosofia

Millainen on maailma, jossa elämme? Onko sitä edes? Miten siitä voi saada tietoa? Mitä ovat tieto, tiede ja ehkä totuus? Minkä varaan ihminen voi rakentaa maailmankuvaansa?

FI4 Yhteiskuntafilosofia

Miksi yhteiskunta on olemassa? Mihin sitä tarvitaan? Arki on yhteiskunnan läpitunkema, ja yhteiskunta puuttuu yksilön elämään niin hyvässä kuin pahassakin. Mihin tämä oikeus perustuu? Millaisista lähtökohdista on mielekästä käydä yhteiskunnallista keskustelua?

Koulukohtainen syventävä kurssi

FI5 Abikurssi (½)

Kurssilla kerrataan oppiaineen keskeiset sisällöt ja tehtävätyypit ja valmistaudutaan yo-kokeeseen. (S/H)

HISTORIA

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

HI1 Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa

Kurssilla tarkastellaan yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Keskeisiä aiheita ovat pyyntikulttuureista maanviljelyyn siirtyminen ja korkeakulttuurien synty, Välimeren talousalue Antikin aikana sekä keskiajan talous ja yhteiskunta, löytöretket ja niiden vaikutus maailmantalouden syntyyn, teollistuminen ja sen seuraukset sekä globaali kulutusyhteiskunta.

HI2 Kansainväliset suhteet

Kurssilla tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteita 1900-luvun alusta nykypäivään. Keskeisiä aiheita ovat imperialismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan, ensimmäisen maailmansodan seuraukset, totalitaariset aatteet ja valtiot kansainvälisessä politiikassa, toinen maailmansota ja sen seuraukset, kansanmurhat ja ihmisoikeuskysymykset, kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat sekä sen jälkeiset konfliktit esim. Lähi-Idässä.

HI3 Itsenäisen Suomen historia

Kurssilla tarkastellaan Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja sekä kehitystä autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Kurssilla perehdytään Ruotsin ajan perintöön, suomalaisuuden syntyyn sekä kansalliseen heräämiseen, yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen murrokseen sekä itsenäistymisprosessiin ja sen jälkeiseen yhteiskuntaan, Suomen asemaan toisessa maailmansodassa sekä sen jälkeisessä kylmän sodan maailmassa ja hyvinvointivaltion rakentamiseen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

HI4 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden, tieteen ja taiteiden kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Hahmottelemme eurooppalaisen maailmankuvan monisyisyyttä ja rikkautta.

HI5 Ruotsin Itämaasta Suomeksi

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Tarkasteluun otetaan esihistoriallisen ajan asutus, elinehdot, sekä uskomukset ja Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla, uuden ajan uskonpuhdistus sekä keskusvallan lisääntyminen ja Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen, siirtyminen Venäjän vallan alle sekä autonomian synty. Tarkastelussa huomioidaan arjen historia sekä ihmisten elämäntavat, vuorovaikutus sekä elinkeinot historian eri vaiheissa.

HI6 Kulttuurien kohtaaminen

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka, arktiset kulttuurit, Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit

- Intia, islamin maailma, Japani, Kiina, Korea
- Latinalainen Amerikka, Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

Kurssilla keskitytään opiskelijan valitseman ulkoeurooppalaisen kulttuurin ja eurooppalaisen kulttuurin vuorovaikutukseen ensisijaisesti ulkoeurooppalaisen kulttuurin kannalta.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Hi7 Kertauskurssi (1/2)

Kerrataan historian pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt. (S/H)

YHTEISKUNTAOPPI

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

YH1 Suomalainen yhteiskunta

Kurssilla tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan kehitystä ja rakennetta, valtion ja poliittisen järjestelmän perusrakenteita, vallan ja vaikuttamisen muotoja ja keinoja sekä oikeusvaltion periaatteita ja järjestysvaltaa.

YH2 Taloustieto

Kurssilla käsitellään pääosin Suomen kansantaloutta. Keskeisiä aiheita ovat talouden peruskäsitteet sekä taloudellisen toiminnan perusteet, markkinat ja suhdanteet, talouspolitiikka, talouskasvu sekä kansantalouden ongelmat ja Suomen asema kansainvälisessä kaupassa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen ja Suomen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana seurataan Unionin kannalta ajankohtaisia maailman tapahtumia. Keskeisiä aiheita ovat Unionin tehtävät ja rakenne, vallankäyttö Unionissa ja Unionin nykytila ja haasteet.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

YH4 Kansalaisen lakitieto

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

YH5 Kertauskurssi (1/2)

Kerrataan yhteiskuntaopin pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt. Harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten reaalikokeeseen vastaamista. (S/H)

PSYKOLOGIA

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

PS1 Psyykkinen toiminta ja oppiminen

Miten ihmisen toimintaa voidaan ymmärtää ja selittää? Miten ympäristö vaikuttaa toimintaamme? Millaisia tutkimuksia psykologian piirissä on tehty ja miten tutkimustieto eroaa arkikäsitteistämme? Kurssilla tutustutaan uuteen oppiaineeseen, psykologiaan, ja hankitaan perustiedot psyykkisistä toiminnoista (motivaatiosta, tunteista ja kognitiivisista toiminnoista). Perehdymme myös oppimisen psykologiaan ja mietimme, miten lukiolaisen kannattaisi opiskella.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

PS2 Kehittyvä ihminen

Mitä vauva osaa? Miten ajattelu kehittyy kouluiässä? Miksi nuoruus on sellaista kuin on? Miten psyykkinen kehitys jatkuu nuoruuden jälkeen? Miten ihmisen kehitystä tutkitaan? Kurssilla tutustutaan yksilön kehitykseen elämänkaaren kaikissa vaiheissa.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen

Miksi aina ei jaksa keskittyä? Voinko luottaa omiin havaintoihini? Miksi en muista kaikkea opiskelemaani? Miten aivot vaikuttavat ihmisen toimintaan? Kurssilla perehdytään ihmisen tiedonkäsittelyyn ja sen hermostolliseen perustaan.

PS4 Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys

Miten tunteet syntyvät? Miten ajattelu ja tunteet ovat yhteydessä toisiinsa? Miksi ihminen nukkuu ja näkee unia? Miten mielenterveyttä ylläpidetään? Mistä

mielenterveydenhäiriöt johtuvat ja miten niitä voidaan hoitaa? Kurssilla käsitellään ihmisen emootioita sekä psyykkistä hyvinvointia.

PS5 (kurssin kuvaus tulossa myöhemmin)

Koulukohtaiset syventävät kurssit

PS6 Abikurssi

Millaisia tehtävyytyyppejä psykologian ylioppilaskirjoituksissa on? Miten valmistaudun ainereaalikokeeseen? Kurssilla kerrataan psykologian kurssien keskeiset sisällöt ja pyritään hahmottamaan kokonaiskuvaa opiskellun pohjalta. Kurssilla harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista vanhojen ylioppilaskoetehtävien ja muiden harjoitteiden avulla. (S/H)

PS 7 Vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet

Miten tulkitseen itseäni ja muita ihmisiä? Pitääkö väite "joukossa tyhmyys tiivistyy" paikkansa? Kurssin aiheena on ihmisen toiminta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa sekä ryhmädynamiikka. Kurssi sisältää vuorovaikutustaitoihin liittyviä käytännönläheisiä harjoituksia. Lisäksi kurssilla toteutetaan oma sosiaalipsykologinen pienoistutkimus.

PS8 Itsetuntemus ja hyvinvointi

Kuka minä olen? Miten minusta on tullut minä? Miten oppisin ymmärtämään tunteitani? Miten vahvistan itsetuntemustani ja itsetuntoani? Kurssilla kehitetään tunteita ja yhdistelemällä psykologista tutkimustietoa ja käytännönläheisiä harjoituksia. Kurssilla kootaan oma "Minä-portfolio". (S/H)

USKONTO (EVANKELISLUTERILAINEN)

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

UE1 Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä

Millainen ilmiö uskonto on ja miksi uskontoja on olemassa? Millaisia uskonnollisia ja ei-uskonnollisia maailmankatsomuksia on olemassa? Mitä tulee tietää kristinuskosta, juutalaisuudesta ja islamista, jotta voi ymmärtää ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä? Kurssilla perehdytään nykyajan uskonnollisuuteen, maailman uskontotilanteeseen sekä tarkemmin Lähi-idän kolmeen monoteistiseen uskontoon.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko

Mikä yhdistää ja erottaa ortodokseja, katolisia ja protestantteja? Millaisia merkityksiä kristinuskolla on nykypäivänä? Osaanko selittää muslimille, mitä on luterilaisuus? Kurssilla perehdytään maailman suurimpaan uskontoon ja sen eri ilmenemismuotoihin nykypäivänä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Miksi hindu ei syö lihaa? Miksi buddhalaismunkilla on mukanaan siivilä? Mikä on kami? Kurssi tarjoaa perustiedot Aasian kulttuureiden uskonnoista. Näitä tietoja tarvitaan kaikessa kansainvälisessä toiminnassa. Kurssilla käy vierailijoita eri maailmanuskonnoista / toteutetaan vierailuja mahdollisuuksien mukaan – ja näin kurssi antaa valmiuksia kohdata eri uskontojen edustajia.

UE 4 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa

Millaisia uskonnollisia ilmiöitä voit kohdata tulevassa työssäsi? Millaisia uskonnollisia liikkeitä Suomessa nykyään on? Miten suomalainen uskonnollisuus on muuttunut? Entä mitä on uskonnottomuus Suomessa? Millaista uskonnollista keskustelua suomalaisessa yhteiskunnassa käydään ja miksi? Kurssilla tutustutaan suomalaisen uskonnollisuuden eri muotoihin. Kurssilla käy useita vierailijoita/ toteutetaan vierailuja uskonnollisiin yhdyskuntiin.

UE5 – UE 6 Uskonto tieteessä, taiteessa, populaarikulttuurissa ja mediassa

Miten uskontoja tutkitaan? Miten uskonto on vaikuttanut taiteeseen? Millaisia uskonnollisia myyttejä ja symboleja voit löytää esimerkiksi dekkareista, elokuvista tai populaarimusiikista? Minkälaiset uskontoihin liittyvät tapahtumat päätyvät lööppeihin – ja minkälaiset eivät? Kurssilla tutustutaan uskontojen tutkimukseen, uskonnon vaikutuksiin eri taidemuotoihin sekä populaarikulttuuriin.

Kurssilla tutustutaan myös medioissa esiintyviin ajankohtaisiin uskonnollisiin ilmiöihin sekä harjoitellaan lähdekritiikkiä. Opiskelijat pääsevät myös tuottamaan itse mediasisältöä ja/tai laatimaan media-analyysin.

Huom! UE 5 ja UE 6 –kurssit toteutetaan koulussamme yhtenä kurssina, mutta halutessaan opiskelija voi täydentää suoritustaan kahdeksi erilliseksi kurssiksi.

TERVEYSTIETO

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

TE1 Terveyden perusteet

Kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

TE2 Ihminen, ympäristö ja terveys

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyysosaamiseen osana kestävästä tulevaisuudesta tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn. Tuotoksena portfolio.

TE3 Terveyttä tutkimassa

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti. Tuotoksena pienimuotoinen terveystutkimus.

Koulukohtainen syventävä kurssi

TE4 Terveystiedon kertauskurssi (½)

Terveystiedon ainereaalikokeeseen valmentava kurssi. Keskeisten oppisisältöjen kertausta, ajankohtaisten aiheiden käsittelyä ja yo-kokeiden tehtävätyyppeihin vastaamisen harjoittelua. (S/H)

KUVATAIDE

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

KU1 Kuvat ja kulttuurit

Kurssilla tutkitaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja ja käytetään visuaalisen kulttuurin keinoja sekä omassa kuvailmaisussa että kuvakulttuurien tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan taiteeseen, mediaan ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin. Kuvia tarkastellaan teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen.

KU2 Muotoillut ja rakennetut ympäristöt

Tutkitaan yhdessä ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitoja syventäen. Samalla tarkastellaan rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen kannalta. Kuvallisen tuottamisen lähtökohtana käytetään esim. luontoa, rakennettua ympäristöä, muotoilua, tuotteistamista, mediaympäristöjä ja virtuaalimaailmoja.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

KU3 Osallisena mediassa

Keskeisinä elementteinä kurssilla ovat median yhteydet muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön. Mediakulttuureja tarkastellaan kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmasta. Työskentelyssä käytetään median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana ja tarkastellaan visuaalisuuden merkitystä mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

KU4 Taiteen monet maailmat

Tutkitaan taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön. Näkökulmana ovat esimerkiksi taide identiteetin rakentajana tai kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä sekä taide eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. Työskentelyssä sovelletaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä tarkastellaan kuvataiteen merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä.

KU5 Penkkarikuvat

Kurssin aikana suunnitellaan ja toteutetaan penkkarikuvista yhtenäinen ja näyttävä kokonaisuus. Kuvat tulevat esille sekä saliin että penkkarirekkoihin. Prosessissa käytetään erilaisia ideoinnin ja suunnittelun keinoja, tutustutaan luonnostelun erilaisiin mahdollisuuksiin ja lopulta maalataan kuvat valmiiksi huomioiden säänkestävyys. Tällä kurssilla ihan jokainen onnistuu ja saa tehtyä upeita kuvia.

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi

Tavoitteena on näyttö kuvataiteen osaamisesta, joka lisää valmiuksia kuvataiteen jatko-opintoihin. Opiskelija tekee diplomityön koulussa erikseen sovittuna ajankohtana. Diplomityön edellytyksenä on neljän kuvataidekurssin suorittaminen. Tehtävät tulevat opetushallituksesta vuosittain.
http://www.edu.fi/lukiodiplomit/kuvataiteen_lukiodiplomi

LIIKUNTA

Pakolliset kurssit:

LI1 Energiaa liikunnasta

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

LI2 Aktiivinen elämäntapa

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

LI3 Terveyttä liikkuen

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu kattavat perustiedot kestävyys-, voima-, nopeus-, liikkuvuus- ja taitoharjoittelusta sekä osaa suunnitella ja toteuttaa henkilökohtaisen kunto-

/ harjoitteluohjelman. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

LI4 Yhdessä liikkuen

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhojenpäivän tanssit

LI5 Hyvinvointia liikkuen

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja

elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssin sisältö suunnitellaan kurssin alussa yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kesken. Kurssin liikuntamuotoina voi olla esimerkiksi kiipeily, rentoutus, jooga, ammunta, mailapelit, kuntoliikunta, retkiluistelu, alppi- / telemark-hiihto ja lumilautailu, curling, uimahypy, luonto- ja talviliikunta ym.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

LI6 Aerobic- ja kuntokurssi / LI6 Palloilukurssi

Kurssin tavoitteena on parantaa lihaskuntoa, liikehallintaa ja liikkuvuutta sekä hengitys- ja verenkiertoelimistön kuntoa. Tavoitteena on myös edistää jaksamista, virkistää ja opastaa keuhonhuoltoon ja palautumiseen. Kurssilla tutustutaan aerobacin eri muotoihin ja erilaisiin kuntopiireihin, joogataan, käydään kuntosalilla, kuntonyrkkeilemässä ja crossfitissä. Kurssi on valittavana kurssitarjottimella joka toinen vuosi.

Kurssi on palloilukurssi, jossa pelataan kuntoa ja pelitaitoja kehittäen sisä- ja ulkopelejä. Kurssilla voidaan opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan tutustua myös opiskelijoille uusiin palloilulajeihin ja harjoitella koulujen välisiin palloiluturnauksiin. Kurssi on valittavana kurssitarjottimella joka toinen vuosi.

LI7 Palloilu ja mailapelikurssi

Palloilukurssilla harjoitellaan perinteisiä palloilulajeja ja mailapelejä sekä tutustutaan mahdollisuuksien ja opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan uusiin lajeihin. Kurssin sisältöinä voi olla esimerkiksi salibandy, koripallo, lentopallo, lacrosse, käsipallo, pesäpallo, jalkapallo, repepallo, ultimate, tennis, squash, sulkapallo, pöytätennis, golf ym. Kurssi on valittavana kurssitarjottimella joka toinen vuosi.

Koulukohtainen soveltava kurssi

LI11 Voimaharjoittelukurssi (Tehoharjoittelu)

Kurssin tarkempi sisältö ja ohjelma suunnitellaan kurssin alussa yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kesken. Voimaharjoittelukurssilla tutustutaan voimaharjoittelun teorian perusteisiin sekä käytäntöön harjoitellen yksilöllisen ohjelman mukaisesti. Harjoittelupaikkoina käytetään koulun liikuntatiloja ja

kuntosalia sekä mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan kaupungin muita liikuntapaikkoja. Kurssi on valittavana kurssitarjottimella joka toinen vuosi.

LI12 Luontokurssi (Luontoliikunta)

Luontokurssi muodostuu yhdestä pidemmästä tai kahdesta lyhyemmästä käytännön maasto- ja / tai vesistöretkestä. Kurssin tavoitteena on kehittää erä- ja retkeilytaitoja, esim. kartanlukua, tulentekoa ja maastossa yöpymistä sekä lisätä luonnon tuntemusta. Kurssi on useita oppiaineita (liikunta, maantiede, biologia, terveystieto) integroiva. Kurssi on valittavana kurssitarjottimella joka toinen vuosi.

LI Liikunnan lukiodiplomi

Liikunnan lukiodiplomi edellyttää lisäksi vähintään neljän muun liikunnan kurssin suorittamista. Se koostuu viidestä osa-alueesta, jotka ovat 1.) liikuntakykyisyys (testit) 2.) liikuntatiedot (tutkielma) 3.) erityisosaaminen (opiskelijan näyttö harrastamassaan lajissa) 4) harrastuneisuus ja yhteistyötaidot sekä 5.) portfolio (liikuntaharrastuksen ja koulun liikuntatoimintaan osallistumisen kuvaus).

MUSIIKKI

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

MU1 Musiikki ja minä

Musiikin ensimmäinen kurssi on kaikille yhteinen musiikinkurssi, jolla pyritään saamaan yleissivistävä katsaus eri musiikin elementteihin ja osa-alueisiin. Opiskelija haastetaan kysymään, mistä musiikki koostuu ja mitä on musikaalisuus sekä kuuntelemaan kriittisesti ja analyttisesti erityylistä musiikkia. Kurssilla käydään läpi monipuolisten työtapojen (soitto, laulu, kuuntelu, keskustelu, tanssiminen, impro ja ryhmätyö) avulla musiikin elementtejä kuten rytmiä, melodiaa ja harmoniaa sekä luodaan lyhyt katsaus mm. taidemusiikin, populaarimusiikin ja jazzin historiaan ja alalajeihin. Kurssiin kuuluu kurssikoe ja konserttikäynti. Kurssin voi suorittaa itsenäisesti.

MU2 Moniääninen Suomi

Toinen kurssi on valinnainen KU2-kurssin kanssa, mutta halutessaan voi käydä molemmat. Moniääninen Suomi -kurssilla tutustutaan erilaisiin suomalaisiin musiikkityyleihin ja -kulttuureihin, kuten kansanmusiikkiin, vähemmistöjemme musiikkiin, kotimaiseen taide-, populaari-, jazz- ja elokuva-/tv-musiikkiin sekä gospel-musiikkiin. Työtapoina ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen, tanssiminen sekä ryhmätyö (opetustuokio). Kolmosjaksossa kurssikokeen voi korvata esiintymällä yhteisesti joulukirkossa. Muissa jaksoissa kurssikoe ja kuuntelukoe.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MU3 Ovet auki musiikille

Kurssi on syventävä ja sillä käydään läpi erilaisia (maailman)musiikkikulttuureita mm. Euroopasta, Afrikasta, Aasiasta ja Latalaisesta Amerikasta sekä mahdollisesti myös muita kiinnostuksen kohteeksi nousevia vieraampia musiikin alakulttuureita. Kurssi sisältää paljon musisointia ja

rakentuu muutoinkin paljolti kurssille osallistujien toiveiden ja ehdotusten mukaan. Kurssista ei ole koetta.

Mu 4: Musiikki viestii ja vaikuttaa

Kurssi kulkee työnimellä Musiikki ja media, koska sillä tarkastellaan musiikin keinoja vaikuttaa erilaisissa medioissa, kuten musiikkivideoissa, mainoksissa, elokuvissa, radiossa ja sosiaalisessa mediassa. Kurssilla käydään läpi myös laulunsanoitusten funktiota, tulkitsemista ja kielikuvia, eli miten sanoituksilla vaikutetaan kuulijaan. Kurssi sisältää paljon musisointia sekä vierailun musiikkivideofestareille. Kurssin voi suorittaa itsenäisesti.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit:

Mu5 (soveltava): Penkkarimusiikki

Kurssi on ryhmän mukaan rakentuva kokonaisuus, jossa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä penkkareiden live-musiikki eli abi-laulujen säestys ja esilaulu. Kappaleet valitaan yhdessä abikurssin sanoitusryhmän kanssa. Kurssilla tehdään myös levyarviointi sekä tutustutaan pienimuotoisesti musiikin tekemiseen. Kurssista ei ole koetta (lopputyö on penkkarikeikka).

Valtakunnallinen soveltava kurssi:

LD06 Musiikin lukiodiplomi

Lukion musiikista voi suorittaa lukiodiplomin, josta saa tarkempia ohjeita opettajalta tai opetushallituksen sivuilta. Musiikkidiplomissa opiskelija voi valita suoritustavakseen joko yhden laajemman musiikkiprojektin (esim. konsertti, äänite) tai portfolion, joka koostuu pienemmistä erillisistä suorituksista (esim. esiintymiset, raportit). Diplomin tekeminen edellyttää, että vähintään neljä musiikinkurssia on suoritettu.

OPINTO-OHJAUS

Valtakunnalliset pakolliset kurssit:

OP1 - Minä opiskelijana

Opiskelija tutustuu kurssilla lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon. Opiskelija kehittää opiskelutaitojaan ja itsetuntemustaan sekä pohtii jatko-opintojaan. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelu-, ylioppilastutkinto- ja jatko-opintosuunnitelman. (S/H)

OP2 - Jatko-opinnot ja työelämä

Opiskelija tutustuu kurssilla jatko-opintomahdollisuuksiin Suomessa ja syventää työelämätietouttaan. Keskeisiä sisältöjä ovat myös erilaisiin jatko-opintoesittelyihin osallistuminen, työnhakutaidot, opinnot ulkomailla ja yrittäjyys. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa, ylioppilastutkintosuunnitelmaa sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmaa päivitetään. (S/H)

Kaupunkikohtaiset syventävät kurssit:

OP3 – Tuutorointi

Kurssilla osallistutaan tuutori-toimintaan. Keväällä valitaan ja koulutetaan 1. vuoden opiskelijoita toimimaan tuutoreina seuraavana lukuvuonna. Tuutorit toimivat vertaistukena opintojen käynnistämässä ja lukuvuoden suunnittelussa 1. vuoden opiskelijoille yhdessä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan kanssa. Tuutorit osallistuvat myös lukion esittely- ja markkinointitehtäviin. Tuutoritoiminta kestää 2. vuoden kevääseen saakka ja siitä saa yhden kurssimerkinnän. (S/H)

OP4 - Lukio-opintoihin perehtyminen

Kurssi on tarkoitettu 1. vuoden opiskelijoille helpottamaan lukio-opintojen aloitusta. Kurssi suoritetaan 1. ja 2. jaksossa. Kurssilla harjoitellaan eri oppiaineissa tarvittavia opiskelutapoja ja oppimisympäristöjä, tutustutaan koulun tiloihin, käytänteisiin ja välineistöön sekä tutustutaan lukion eri toimijoihin. Opiskelija saa lisää keinoja omasta opiskeluhuvinnoinnista huolehtimiseen. Kurssien tuntien puitteissa ryhmänohjaajat myös tutustuvat ryhmänsä opiskelijoihin. (S/H)

OP7 - Kohti korkeakouluopintoja

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu korkeakouluopintoihin yleisesti ja perehtyy erityisesti häntä itseään kiinnostaviin aloihin. Kurssi toteutetaan yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa ja kurssiin kuuluu yliopisto-opintoihin tutustuminen käytännössä yliopiston tuutoreiden johdolla. Kurssille kuuluu myös itsenäisesti suoritettavia tehtäviä. (S/H)

MUUT KURSSIT

ABI-KURSSI

Penkkareiden suunnittelun ja toteuttamisen kurssi abiturienteille. Kurssin aikana työstetään ryhmissä kaikki penkkareihin liittyvä materiaali kuten maalaukset, muut kuvat, abivideo, penkkaridiplomit, abilaulujen sanoitus, penkkarijuhlan ohjelma jne. Tuotokset esitellään penkkaripäivän tapahtumissa. Opiskelijat pitävät työskentelystään oppimispäiväkirjaa, jonka perusteella arviointi tapahtuu. (S/H)

KOTITALOUS

SUR SURVIVAL – opiskelijan eloonjäämiskurssi – Arki haltuun

Opiskelija hankkii tietoja ja taitoja, miten pärjätä itsenäisesti omassa taloudessaan. Kurssin sisältönä ovat mm. omat kyvyt ja rahat riittämään, muuttaminen ja asunnosta huolehtiminen, oman elämän perushankinnat sekä edullista, monipuolista ja herkullista arkiruokaa itse tehden. Kurssi sisältää käytännön työskentelyä kotitalousluokassa, asiantuntijaluento(ja), aarrekarttatyöskentelyä sekä itsenäisesti kotona suoritettavia käytännön kotitehtäviä. Kurssi suoritetaan lähiopetuksena. (S/H). Kurssin toteutuminen lukuvuonna 2018-2019 vielä epävarmaa.

VIITTOMAKIELI

VIK1 Viittomakielen alkeet (½)

Kurssilla opiskellaan viittomakielen tuottamista ja ymmärtämistä painottaen sanastoa, jota opiskelija tarvitsee koulun arjessa. Kurssilla perehdytään myös viittomakieliseen kulttuuriin. (S/H)